

הלכות עירובין ששה־שסו

אבל הצרות שאינן פתוחות לחצר שהשיתוף מונח בה¹³ אפילו הן עומדות בצדה רק שאין לה מהן פתח או חלון שהוא בתוך ה' מפתחים אסורות שהרי אין השיתוף אצלן ואינן יכולות להביא אותו אצלן דרך המכוי כיון שנשברה הקורה¹⁴.

והוא שנשברה מבעוד יום אבל אם נשברה בשבת אומרים שבת כיון שהותרה הותרה¹⁵. וכשהוא בענין שהן אסורות אסור לטלטל בהן אפילו בבית אחד מהדר להדר¹⁶ אם בכל חדר רר אדם אחד בפני עצמו כמו שיתבאר בס' ש"ע¹⁷ וצריך להזהיר על זה במקומות שאין להם לחי או קורה¹⁸.

(וגם צריך להזהירם שלא יעשו עירובי הצרות¹⁹ בפסח²⁰ בבית הכנסת²¹ אלא אם כן יש ב' בתים בחצר בית הכנסת או בחצר הסמוכה לבית הכנסת בענין שיוכלו להביא העירוב אצלם דרך פתח או חלון בשבת²²).

וגם במקומות שיש שם לחי או קורה פתח ונשבר התיקון באותו מכוי של בית הכנסת אם נשבר בחול כל המבואות אסורים אפילו יש להם תיקון בפני עצמו אלא אם כן הוא בענין שיכולין להביא אצלם העירוב מבית הכנסת²³:

שסו דין עירוב להצר שהרבה בני אדם דרים בתוכו וכו' י"ח סעיפים:

א הצר שהרבה בתים פתוחים לתוכה²⁴ מן התורה מותרים לטלטל בכל החצר ומבתיהם לחצר שהרי רשות היחיד נגמרה היא²⁵ אבל חכמים אסרו לטלטל מבתיהם לחצר עד שיערבו²⁶ מפני שהבתים הם רשויות מיוחדות לכל אחד שלו וההצר היא רשות משותפת לכלם ודומה קצת לרשות הרבים ואם היו מוציאים מהבתים לחצר יאמרו שמותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אבל התירו ע"י עירוב²⁷ שנוכח פת מכל בית ובית ונותרם אותם כאחד מבתי החצר שעתה אנו רואים כאילו כולם דרים באותו בית²⁸ לפי שדעתו של אדם ודירתו במקום מוזנחתי היא²⁹ וכאילו כל החצר מיוחדת לאותו בית³⁰ ואינה רומה לרשות הרבים³¹.

ואפילו מבית לבית שלא בדרך החצר אסור לטלטל בלי עירוב³² שעשו סייג לתורה להרהיק

קד מ"א שם. או שבת הכנסת אינו בכפיו הנמוקין בלחי או קורה. מ"ו ס' שמו מ"ק ג. לקנן שם מ"ו.

סימן שסו

- א** ברייתא (סו) שבת ו, א ופרש"י שם ר"ה לא עירבו.
- ב** רמב"ם הל' עירובין פ"א ה"א. טור ולבוש מ"א.
- ג** רמב"ם שם ה"ב. מור וש"ע מ"א.
- ד** רש"י ומו"ר ולבוש שם.
- ה** רש"י עירובין כג, ב ר"ה חין גון המים. שם כג, א ר"ה משום דריה. מור וש"ע שם. וראה לקנן מ' שפ"א מ"א.
- ו** רש"י שם שם.
- ז** רש"י כג, א שם. מור וש"ע שם.
- ח** מור.
- ט** בה"ל הל' עירובין פרק דרו. סמ"ג עשין רבנן א קרוב לתחלתו. עבדת הקדוש שער ג ס"ב (הבתים וכו'). רבינו ירוחם תניב יב ריש חמ"ג. תוספות יו"ט עירובין פ"ז מ"א. וד"א מ"ק א. שו"ת דבר שמואל מ' קפב. וכ"ה לעיל מ' ששה מ"ו. לקנן מ"ה ומבטל לבית. מ' שע מ"ה.

- צד** מהר"ם שם. ש"ע שם. וראה גם עירובין פה, ע"ב. ע"י שם בפרש"י ר"ה בחצר שבכפיו. דלא חלכה ברוחה מ' שפ"ו מ"ק ג. ע"י ברוש"י בסוכה ג. ע"ב ר"ה אלא הכי קאמר: באחת התצרות שבכפיו ולאפוקי חצר שבכפיו אחרת. וכן הוכיח בשול"ח חכם צבי מ' קא. וראה גם לקנן מ' שפ"ו מ"ב.
- צה** מהר"ם שם. מ"א מ"ק גו.
- צו** מ"א שם. שאו מותר לטלטל בחצרותיהם ודרך גובה הבית. וברלקנן מ' שער מ"א.
- צז** מ"א שם. וברלקנן מ' שמו מ"א תש"ג.
- צח** סעיף ה (וכן לטלטל מזה לזה).
- צט** מ"א שם.
- ק** שהרי העירוב אינו מגיע לישאר התצרות כדלעיל, ובחצר ביה"ב מותר לטלטל גם בלא העירוב (ברלקנן מ' שפ"ו מ"ו). וז"ל תרא הברכה לנפלה (מ"א שם).
- קא** היינו בערב פסח, מפני שיתבאר לקנן מ' ששה מ"ד.
- קב** ברלקנן מ' שמו מ"א. מ' שפ"ו מ"א.
- קג** ט"ו ט"ו ש"ו שפ"ו מ"ק ג. ודלשון ח"א צ"ע (ראה מ"מ וצנינים). וכ"ה בסדר (עירובי הצרות).

הלכות עירובין שסו

תשנמ

שלא להוציא מרשות של זה לרשות של זה אע"פ ששתיהן רשות היחיד¹ כדי שלא יבואו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים² אבל כשהניחו עירוב באחד הבתים ונעשו כאילו כולם דרים באותו בית בשותפות הרי אין כאן אלא דירה אחת ושאר הבתים הם כחדרי דירה זו והכל רשות אחת.

והוא הדין והוא הטעם במלמול מחצר לחצר שאצלה לענין כלים ששבתו בבית כמו שיחבאר בס' שע"ב:

ב יושבי אהלים או סוכות וכן מחנה שהקפידו מחיצה אין מטלטלין מאהל לאהל עד שיערבו כולם³ אלא אם כן הולכים למלחמה⁴ שאז פמרום חכמים מעירובי הצרות ומנמילת דרים⁵ (ואפילו היא מלחמת הרשות⁶).

במה דברים אמורים במחנה הקבוע ועומד שם ימים אבל שיירא⁷ ההולכת לדרכה ונחו שם מפני השבת⁸ פמורים מלערב מפני שאין אותם אהלים קבועים להם שם וכמעורבים הם:

ג בתים שבספינה צריכים עירוב אף על פי שיש לספינה מחיצות ורשות היחיד היא⁹ אבל אותם שאין להם בתים הרי הם כשרויים בחצר אחת ואינם צריכים עירוב¹⁰ (וכן אינם אוסרים על הדר בבית שבספינה ואין צורך לערב אלא אם כן הם שנים בשני בתים שאז הם אוסרים זה על זה בלי עירוב¹¹).

ואימתי הספינה היא רשות היחיד ודין המלמול ממנה לים נתבאר בס' שני"ה:

ד הבית שנמנו בו העירוב אין צורך ליתן פת¹² שהרי העירוב אינו אלא שנחשבים כאלו כולם דרים שם¹³ והרי בעל הבית זה דר שם¹⁴.

ואין צורך שיהיה בעירוב שוה פרוטה¹⁵ כדי שעל ידו יהיה נקנה להם בית זה לדור בו אלא די במה שנחשבים שהם דרים בו אף על פי שאינו קניי להם לדור בו.

ולפיכך מניחין עירוב אפילו בבית של קמץ¹⁶ אף על פי שהקמץ אין לו דעת להקנות להם ביתו¹⁷ וכן קמץ יכול לנכות העירוב ולקבצו ולהניחו בבית¹⁸ ואף על פי שאין במעשה הקמץ כלום מכל מקום העירוב נעשה מאילו כשהונח בבית¹⁹ ואפילו הונח שלא לשם עירוב כמו שיחבאר²⁰.

ומכל מקום ע"י נכרי אסור לקבצו לבתחלה²¹ (שהנכרי אינו נאמן עליו):

¹ ראה תוספות י"ט שם.

² יא רבנו ירוחם שם.

³ יב רמב"ם הל' עירובין פ"א ה"ג ש"ע ס"ב.

⁴ יג כן נחשבו במשנה עירובין ת"א רש"י שם ד"ה במתנה. רמב"ם הל' מלכים פ"ו ה"ג. לבוש ס"ב.

⁵ יד ברע"ל ס"י קנה ס"ד.

⁶ טו גמרא שם (לענין גול). פ"ה המשניות להרמב"ם שם גם לענין עירובי הצרות.

⁷ טז רמב"ם שם מורשגמו עירובין פ"א סוף ה"י. ש"ע שם.

⁸ יז מ"מ שם. לבוש שם. ע"י ס"י שם (ס"ג). לעיל שם ס"ה. ועי"ג. וראה משנה ברורה באור הלכה ד"ה אבל שיירא. וכן הקשה בענין אלמננים סוף ס"ק ב.

⁹ יח תוספתא שבת פ"א ה"ה. שב"י הל'קט ס"י ק"א (מא. ב.). רמב"ם ס"ב. וראה גם לקמן ס"י שפ"ב ס"ג.

¹ יט תוספתא ושב"י הל'קט שם. מ"א ס"ג.

² כ שב"י הל'קט שם בשם רבי בנימין. מ"א סוף ס"ק ה.

³ כא שמואל עירובין מט, א. מור וש"ע ס"ג.

⁴ כב גמרא שם. מ"ז ס"ק א.

⁵ כג רש"י שם ד"ה רמלהו. מ"ז שם.

⁶ כד רבה שם. מור וש"ע שם.

⁷ כה גמרא שם לפירוש הרא"ש שם פ"ד ס"ג. מור וש"ע שם.

⁸ כו רא"ש שם. לבוש ס"ג.

⁹ כז דב הונח שם לא, ב. רש"י שם מצ, סע"א. מור וש"ע שם.

¹⁰ כח רש"י שם לא, ב ד"ה עירובי הצרות.

¹¹ כט לקמן מע"ף מט.

¹² ל מ"א ס"ק מ.

תשם

הלכות עירובין שסו

הן הואיל והעירוב הוא משום דירה אין מניחין אותו אלא בבית הראוי לדירה^א אבל לא באכסדרה ומרפסת ולא בבית שערי^ב שאע"פ שהוא בית גמור אינו ראוי לדירה מפני העוברים דרך עליו^ג.

ולא בבית שאין בו ד' אמות על ד' אמות שאין דירתו חשובה דירה^ד (ואפילו הוא ארוך הרבה אם אין ברחבו ד' אמות אינו חשוב דירה^ה כמ"ש ביו"ד סי' רפ"ו) ולכן אינו אוסר בחצר ובמבוי אעפ"י שלא עירב עמהם^ו:

ז והמנהג בומן הזה להניח העירוב בבית הכנסת^ז אף על פי שבית הכנסת אינו ראוי לדירה^ח מפני קדושתו^ט אף שהוא בית גמור שהרי הדירה הוא מקום האכילה ואסור לאכול בבית הכנסת^י אם לא הלומדים שם כמו שנתבאר בס' קנ"א^{יא}.

יש שנתנה מנהג למהנהג^{יב} לפי שעירובין שלנו יש להם דין שיתוף מבוואות דהיינו שכל החצרות והבתים שבמבוי משתתפין יחד בעירוב זה ושיתופי מבוואות אין צריך להניחו כלל בבית דירה רק שיהא במקום המשתמר בלבד כמו שיתבאר בס' שפ"ו^{יג}.

ומקומות שאין להם לחי או קורה למבוואותיהם או שבת הכנסת אינו במבוי המתוקן בלחי או קורה שאין מניחים שם עירוב בבית הכנסת^{יד} כמו שנתבאר בס' שס"ה^{טו} אעפ"כ מותרים לטלטל בבית הכנסת^{טז} (וממנו לחצר בית הכנסת ואפילו אם יש שם דירה אחת בחצר בית הכנסת אלא אם כן יש בה שתי דירות שאו הן אוסרות זו על זו עד שיערבו ביניהן ואם לא ערבו אסור לכל אדם לטלטל בחצר בית הכנסת^{יז} אבל אם אין בה אלא דירה אחת ניתנת כולה לדירה זו) ואין אנשי בית הכנסת אוסרים עליה הואיל ובית הכנסת אינה בית דירה (וכמ"ש בס' שע"ז^{יח} גבי חורבה שאצל בית דירה^{יט}) וכל בני העיר נעשו כאוהבים לגבי דירה זו^כ ומותרים ג"כ לטלטל מחצר לבית הכנסת ולדירה זו כמו שמותרים בשאר חצרות שאין בהם אלא בית אחד:

ז אם רגילין ליתן תמיד את העירוב בבית ידוע אין להם לשנותו וליתנו בבית אחר מפני

מ ט"ו מ"א וס"י דט"ס ס"ק ב.
מא ס"ו זה בשוע"ר לא הניע לר"ע. וראה שיע' שם ס"א.
מב רמ"א שם. וכ"ה בשאלת מור"א כ"ג שבשנית מור"ר"ל שם.
מג סעיף א.
מד מ"ז ס"ק ג.
מה סעיף י.
מו מ"א ס"ק י.
מז מור"ר"ל הל' עירובי חצרות אות ב (המובא במ"א שם). והיינו בכלים ששבתו בבית הכנסת (כמבואר שם).
מח עירוב אסור להוציא אף מבית האורח לחצר. וראה זכרון יוסף סכ"א.
מח סעיף ג.
מט דאף שיש לה בעלים, מותר (לבני החצר שעירבו ביניהם) להשתמש בה. וכ"ה לקמן סי' שע"א ס"א באחד מבני החצר שהלך, שמותרים (בני החצר שעירבו ביניהם) לטלטל גם בבתו לחצר.
נ ראה לקמן סי' שע סוף פ"ו שגם כשיש לו דירה לשניה בלבד, מ"מ הותרת הוא שגנשה כאורח אצלם. וראה אבן יקרה סי' יג. מלמד להעיל ח"א סי' סג. ברכת שלום (שפורטת) ע' נד.

לא רש"י עירובין פה, ב ר"ה עירוב משום דירה. עירובין ג, ב ר"ה ר"א חזי לדירה. מור. וראה גם לקמן סי' שפ"ו ס"א.
לב מושנה עירובין פה, ב. ש"ע ס"ג. וראה גם לקמן סי' שע"א ס"א.
לג רבינו יחיאל במושנה שם ר"ה הנותן, מ"א סי' שע"א ס"ק א.
לד מוכה ג, ב. מור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' שצ"ח ס"ו.
לה כנסת הגולה כהנה"ט לדברי הרא"ש. מ"א סי' שצ"ח ס"ק ו (עיי' ש"ד סי' רפ"ו ס"ק כג שהעיקר כהרא"ש ולקמן מנהג צ"ד ודאק מרובע ד' על ד'). ועיי' ש"ד סי' ט"ו תודק ס"ק ב דגם הנהג"ס הל' מנחה פ"ו הל' ט"ז הכי דלא כב"י ודק"ח סי' קי שחב"א מ"א כאן ס"ק ג. עיי' ברוב"ח. וראה גם לקמן סי' שצ"ח ס"ו הל' שמירת ג"ג ס"א.
לו סוכה שם. כנסת הגולה שם. וסופת שבת ס"ק מ.
לז אגור סי' תרפ"א בשם מור"ר"ל (ש"ת הדרשות סי' לה). ורמ"א ס"ג. והמקם יתבאר לקמן סי' שפ"א ס"א.
לח שם בשם הרבה גדולים שערערו במקום זה על המנהג.
לט בית נאור, כדי לתרץ קישת אבן העזר. וכ"ה בש"ת מור"ר"ל שם.

הלכות עירובין שסו

תשסא

דרכי שלום^א ואפילו יש קצת מעם לשנתו אין משני^ב אבל אם יש מעם גדול משני^ג ואם בתחלת הנחתו שם התנו לשנות מותרים לשנות^ד.

ואם מת בעל הבית זה או שמכר ביתו לאחר אף על פי כן אין משני בשלא התנו^ה מפני שענין הדרכי שלום בכאן הוא משום חשר^ו שלא יסברו שהושרין בעל הבית זה שגונב פת מן העירוב ולכן מוציאין אותו ממנו לבית אחר^ז ושוא מתוך כך יבוא לדידי מחלוקת עמהם ולזה יש לחוש גם בלוקח יורש^ח.

וכל זה בעירוב שמניחין אותו בבית בחנם וכן כל כיוצא בזה^ט אבל דבר שצריכין ליתן מעות לזה יכולין לשנות ליתן לאחר^י.

ובכולן אם עברו ונתנו בבית אחר אין מוציאין ממנו^{יא}:

ח צריך שלא יקפיד שום אחד מהם על עירובו אם יאכלנו חבירו ואם מקפיד אינו עירוב כי מה שמו עירוב שמו^{יב} שיהיו כולם מעורבים ומרוצים בו שלא ימחה אחר בחבירו אלא שותפות נוחה ועריבה^{יג}.

ולכן צריך ליוהר שלא לערב דבר שתיקן לצורך השבת שהרי אם יבקשנו חבירו ממנו לא יתנו לו^{יד}:

ט צריך ליתן כל העירוב בכלי אחד ואם חלקו ונתנו בשני כלים אינו עירוב^{טו} שהרי עירוב שמו שיהיו מעורבים^{טז} והוא שחלקו מדעת מאיזה מעם שיהיה^{טז} אבל אם נתמלא כלי האחד יכול ליתן המותר בכלי שני^{טז} והוא שיהיו שני כלים בבית אחד^{טז}:

י אין מערבין בפרוסה אפילו היא גדולה הרבה^{יז} שמא יבואו לדידי מחלוקת^{יח} שאחד יתן שלימה ויאמר אני נותן שלימה ואתה פרוסה^{יח} והעירוב צריך להיות שותפות נוחה ועריבה^{יח} ואפילו אם כולם ירצו ליתן פרוסת אסור שמא יחזור הדבר לקלקול^{יח} שאחד יתן שלימה^{יח} ויבואו לדידי מחלוקת.

אבל בשלימה מערבין אפילו היא קטנה מאד^{יט} ובלבד שיהיו שם בכרות הרבה שיהא בהן כשענין^{יט} שיתבאר בס' שם"ח.

ואם לא נטל ממנה אלא כרי הלך נתתום שהוא חלק א' ממ"ח מערבין בה^{יט} אפילו לא

נא חשנה גיטין נט, א. מור ושולע סי"ג.
 נב ש"ת תהרי"ק שרש ק"ג כנסת הגדולה בתה"ט. מ"א סי"ג.
 נג ש"ת יוש"מ א"ח מוס"כ. כנסת הגדולה שם. מ"א שם.
 נד כנסת הגדולה שם. מ"א סי"ח.
 נה מ"א סי"ג.
 נו נהר"א גיטין ט, ב.
 נז תוס' שם ר"ה אלא משום חשדא ופירושו דש"י שם ר"ה משום חשדא חזוק קצת. ע"י שם בתוספות יוס טוב.
 נח משותפות התוס' שם.
 נט ראה כנסת הגדולה שם וא"ה וזמא סי"ד בשאר מצות.
 ס כנסת הגדולה שם. מ"א סי"ח.
 סא כנסת הגדולה ונ"א שם.
 סב שמואל עירובין מס, א. רש"י שם ר"ה המקפיד. מור ושולע סי"ח.
 סג רש"י שם ר"ה עירוב שמו.
 סד פסקי עירובין למחר"ם מרוטנבורג סי' קט. ראי' שם

פ"ד סי"ב. מודכי רמו תקב. מור ושולע שם.
 סה שמואל עירובין מס, א. מור ושולע סי"ד. וראה גם לקמן סי' שפ"ג.
 סו רש"י שם ר"ה החלק. מ"ז סי"ד.
 סז ב"י ר"ה וצריך ליתנו.
 סח גמרא שם. מור ושולע שם.
 סט גמרא זח, ב. עברת הקדש שע"י מ' ת. מ"מ הל' עירובין פ"א ה"ח. ש"ע שם.
 ע חשנה עירובין פ, ב. מור ושולע סי"ג.
 עא רבין שם פ"א, א. מ"ז סי"ח. מ"א סי"א.
 עב רש"י שם ר"ה משום איבה. מ"ז ונ"א שם.
 עג כדלעיל סי"ח.
 עד רב אשי שם. מ"ז ונ"א שם.
 עה רש"י שם ר"ה לקלקול.
 עו במשנה שם פ, א. מור ושולע שם.
 עז דש"י שם ר"ה. והוא שלם. מור ושולע שם. וראה רד"ב הל' עירובין פ"א ה"ז. מ"חן שם. ע"י ב"י סוסיי שם.
 עח גמרא שם פ"א, א. מור ושולע שם.

הלכות עירובין שסו

תשסב

היתה מבוהלה לחלה כשניטל ממנה חלק זה^ט לפי שהשכנים אינם יודעים שלא היתה מבוהלה לחלה ויטברו שחלתה היא שניטלה ממנה ולא יבואו לירי מחלוקת^י.

ואם נפרסה והיכירה בקיסם שהכניס קצה אחד בפת וקצה השני בפרוסה^{יא} אם אינה ניכרת שנפרסה^{יב} מערבין בה (ואע"פ שאינה כשלימה נמורה כמו שנתבאר בס"י קס"ח^{יג} מכל מקום כיון שאינה ניכרת לשכנים לא יבואו לירי מחלוקת^{יד}).

ואם אחד מוכה לכולם משלו יכול לערב אפילו בפרוסה שכאן אין לחוש למחלוקת^{טו}.

ויש שפירשו מה שאמרו אין מערבין אלא בשלימה שזהו כל העירוב בחד שיהיה פת שלימה (אע"פ שכל אחד לא נתן שלימה) ולכן נהגו לקבץ מכל בית ובית מעט קמח ועושין חלה אחת שלימה ומערבין בה^{טז} וצריך להזהיר להשמש שיהא בחלה כשעויר^{יז} שיתבאר בס"י שם"ח.

ואע"פ שנתטיר מן הקמח ולא נעשה מכולו חלה אין בכך כלום לפי שעל דעת כן נתנו קמחם מתחלה שלא תיעשה החלה מכל הקמח^{יח} והרי זה כאלו נתנו כל אחד קמחו לחבירו במתנה שאם תיעשה החלה מקמחו יזכה בה כל הקהל שהרי אי אפשר שיהיה עירוב בענין אחר ואע"פ שהנותן עירוב בעד חבירו צריך לזכות לו ע"י אחר כמו שיתבאר מכל מקום כאן כשנותן כל אחד קמחו להשמש לערב בו אנו הושבין כאלו נותנים לו שיוכה בו בשביל כולם ואין השמש צריך לזכות להם^{יט} ע"י אחר (או ע"י עצמו בפרוש).

ויש מי שאומר^כ שאם לא יזכה השמש להם ע"י אחר (או ע"י עצמו בפרוש) אינו עירוב וטוב לחוש לרבינו לכתחלה ובפרט אם השמש עשהו מקמח שלו^{כא} (ונטל קמח הקהל לעצמו) וכן נהגין שהשמש נותן העירוב להרב שיוכה בו בשביל כל הקהל^{כב}.

ונוהגין לעשות העירוב במצה בערב פסח לכל השנה^{כג} מטעם שיתבאר בס"י שם"ח^{כד}.

ואם השכח ליל יו"ט ולא יזכה להם אסור לזכותו ביו"ט אלא על תנאי כמו שיתבאר בס"י שצ"ג^{כה} ואם יו"ט אינו סמוך לשבת אין לזכותו ביו"ט על תנאי אלא ימתן עד ערב שבת ואם שבת לזכותו עד שבת מותרים לטלטל בעיר שבריעבר יש לסמוך על סברא הראשונה^{כו} (ומכל מקום אחר השבת יוכנו להם בלא ברכה):

יא אין מערבין עירובי הצרות אלא בפת^{כז} ומערבין אפילו בפת של אורז^{כח} או ערש^{כט} אבל לא בפת רוחן^ל:

א ח"א שם.
ב מ"א ס"ק כ בשם הגהות. וז"ל בספור (עירובי הצרות). ושם: בחר אחר שיוכה בו.
ג שבלו הלשט ס"י צ"ג. כל בו ס"י לנ בתחלתו. רמ"א ס"י שסח ס"ה, וז"ל בספור (עירובי הצרות).
ד סעיף ד.
ה סעיף א.
ו ח"א שם.
ז משנה עירובין פ, ב, ב כר"י יהושע. ברייתא שם ע"א, ב. תוס' ר"פ ג, ב, ב ד"ה בכל. אלה רבה ס"ק ב, וראה המעט לקמן ס"י שפ"ד, שאין יריתו של ארם נמשכת אלא אחר מקום פתו.
ח שמואל פ"א, א, מור ושילע ס"ח.
ט רב שם. מור ושילע שם.
ק שמואל שם. מור ושילע שם.

ט דא"ש שם פ"ז ס"יב, מור ושילע שם.
פ רא"ש שם. לבוש ס"ו, מ"א ס"ק יב.
פא רב חזקא שם. מור ושילע שם.
פב גמרא שם. מור ושילע שם.
פג סעיף ג.
פד סוף פ"ג א"ה וז"ל מנהגים נשכחה ג.
פה פסקי עירובין למחרת מרומבונר מוס"י קצנע. דא"ש שם. וחדרי שם רמז תקנח. מור ושילע ס"י.
פו ראב"ד שם. רשב"א עירובין פ"א, א ד"ה ופרוסה בשם הראב"ד. מ"ז שם בשם רגאונים והאחרונים. רמ"א ס"י, וז"ל בספור (עירובי הצרות).
פז ראב"ד וז"ל רמ"א שם.
פח ח"א שם.
פט ס"ז ס"י שצ"ג ס"ק ב, וראה גם מ"א ס"ק יג.
צ לבוש שם. הובא מ"ז ומ"א שם.

הלכות עירובין שסו

תשסג

יב אחר מבני החצר יכול ליתן פת כשבייל כולם ^{קכ} אפילו שלא בפניהם ^{קכ} ובלבד שיזכנו להם ע"י אחר ^{קכ} והיינו שהאחר יגביהנו בשבייל שיזכנו בו כולם בחגגהבה ^{קכ} כאלו הגביהוהו בעצמן ששלחוהו של אדם כמותו ^{קכ} ואף שהם לא עשאוהו שלח מכל מקום זכין לאדם שלא בפניו ^{קכ} אבל ע"י עצמו אינו יכול לזכותו להם שכל זמן שהוא בידו לא יצא מרשותו ^{קכ}.

וכמה יגביהנו טפח ^{קכ} ואפילו אם הניחו לו על ידו המוגבהת והליהו באויר צריך שיגביה ידו טפח ^{קכ}.

וכשהוא מוכה אם בקי בהלכה הוא צריך לזכותו לכל בני החצר או המבוי ולכל מי שיתוסף עליהם ^{קכ} מיום זה ואילך שאל"כ פעמים שיתוספו דיורין ויאסרו עליהם ויש אומרים ^{קכ} שעבשיו שמעריבין בתחלת שנה לכל שבתות השנה אע"פ שניתוספו דיורים אין צריך להוסיף בעירוב בשבילם שבתחלה מתכוונים לזכותו לכל הבא ואע"פ שאין מוכין להם בפירוש לכ בית דין מתנה עליהם (ויש לסמוך על דבריהם ברענבד להקל בדבריו סופרים ^{קכ}).

ואם ניתוספו דיורין אחר שנתמעט העירוב משיעורו אע"פ שכל שגשתייר ממנו כל שהוא כשר הוא ששוריו עירוב כל שהוא ואין צריך שיעור אלא בתחלתו כמו שיתבאר בס"י שס"ח מכל מקום צריך להוסיף עליו מחמת הדיורין שנתוספו עתה שלהם הוא תחלת עירוב ^{קכ} ואפילו זכורו להם בפירוש בתחלתו ^{קכ} מכל מקום כל זמן שלא היו דרים כאן לא היה להם עירוב כלל שעירוב הוא משום דירה ^{קכ}:

יג כשמזכה להם ע"י אחר לא יזכה ע"י בנו ובתו הקטנים ^{קכ} אפילו אינם סמוכים על שולחנו ^{קכ} ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו ^{קכ} ולא יצא העירוב מרשותו ^{קכ} אבל מזהב הוא ע"י בנו ובתו הגדולים אפילו הם סמוכים על שולחנו ^{קכ} ואע"פ שיזין כדור לענין מציאה שמציאתן לאביהם ^{קכ} זה אינו אלא משום איבה ^{קכ} שלא ימנע מהם מזונות אם תהא מציאתן בעצמן ^{קכ} אבל כמה שהאב רוצה לזכות לאחרים ע"י בנו זוכים הם לאחרים כאשר כל אדם ^{קכ} וע"י עבדו ושפחתו העבדים ^{קכ} אפילו הם קטנים

קא משנה עירובין ע"ט, ב. רש"י שם ר"ה מניה. מור ושליע
 ס"ט. וז"ל לקמן סי' תקכו ס"ו לענין עירובי מבשלין.
קב משנה שם פ"א, ב.
קג משנה שם. מור ושליע שם.
קד תוספתא שם פ"ו ה"א. רש"י שם ר"ה צריך להגביה.
קה ב"ה ר"ה ומ"ש וכשוכניו.
קו משנה שם פ"א, ב. רש"י שם פ, א. ר"ה צריך להדויעו.
 וראה גם לקמן סמ"ו. סי' שצב ס"ט.
קז רש"י שם ע"ט, ב. ר"ה צריך להגביה.
קח רב יתודה שם. מור ושליע שם.
קט ס"ו ס"ק ג.
קי תוספ"א בעקבות הקדש שער ה ס"ד. ומש"ת ח"ג סי' רסה. מ"ח הל' עירובין פ"א ה"כ. ריעה האי בשליע שם.
 וז"ל בסודו (עירובי חצרות).
קיא רשב"א עירובין פ"א, א. ר"ה ופרוסה. הובא דבריו בריטב"א שם ע"ט, ב. ר"ה ניתוספו בשם פוסקים.
 ריעה הב בשליע שם.
קיב ס"ו: סוס"י שם ס"ק ג.
קיג כן כתב רשב"א בתשובות המיוחסות להרמב"ן סי' רבי. הובא בב"י סי' שסח. וז"ל בעקבות הקדש ובחודשיו ובריטב"א שם בשמו.

קיד כן תשמע ג"כ בתשובות המיוחסות להרמב"ן שבב"י סי' שס"ח שהרי לא הזכיר שם ככל לב בית דין. וז"ל בעקבות הקדש שם (אף דמוריו בפירוש בתחלתו). ומ"ש שם ס"ו סי' ס' ששם סוף ס"ק ד. צע"ג. וכן תשמע בהד"א בב"י שם שאף בתקנת הרשב"א צריך ליהוד בזה ע"ש בשם ריטב"א ודו"ק. וז"ל בעילת שבת סוף ס"ק פ. אלא רבה ס"ק י.
קטו שם זמן, טע"א. ובלעיל ס"ד.
קטז בתשובה שם ע"ט, ב. מור ושליע ס"י.
קעו רמב"ם הל' עירובין פ"א ה"כ. לפירוש המ"ם שם והמור. ריעה הב' בעקבות הקדש שער ה ס"ד. ריעה הא' בשליע ס"י.
קעז משנה שם. מור ושליע שם.
קעט רבנו יודנן שם ר"ה אבל לא. לביש ס"י.
קכ ריעה הב' בעקבות הקדש שם. ריעה הא' בשליע שם.
קכא כדלקמן ח"מ דנין הפקר ס"ט.
קכב רש"י ב"מ יב, ב. ר"ה אר"י ח"א. שלית הרשב"א המיוחסות לרמב"ן ס"י ר"ג.
קכג תוס' ח"מ י"ב, ב. ר"ה רבי יודנן.
קכד ב"י ר"ה והרשב"ם. מ"א ס"ק מו.
קכה משנה שם. מור ושליע שם.

תשסד

הלכות עירובין שסו

שהקמנו וזכה אפילו לאחרים בדבר שאינו אלא מדברי סופרים קכו וע"י אשתו קכב אע"פ שמעלה לה מווננת קכג שמציאתה ומעשה ידיה שלו קכד וידה כידו קכז מכל מקום כיון שאם נתן לה אדם אחר מתנה על מנת שאין לבעלה רשות בה וזתה בה קכח הוא הדין שבעלה עצמה יכול לזכות על ידה קכט.

ויש אומרים קל א שאינו מוכה ע"י בנו ובתו הסמוכים על שלחנו אפילו הם גדולים הואיל ומציאתם שלו וידם כידו ולא ע"י בתו אפילו אינה סמוכה על שלחנו כל זמן שלא בגרה שמציאתה ג"כ שלו קלג משום איבה קלד שלא ימסרנה למנוול ומוכה שחון קלז ולא ע"י אשתו שמעלה לה מווננת או שאמר לה צאי מעשה ידך כמוונתך שמציאתה ג"כ שלו ואפילו יש לה בית בפני עצמה בחצר זו או במבוי זה אין אומרים מתוך שהיא זוכה בעירוב זה לעצמה בשביל ביתה זוכה היא ג"כ לאחרים קלז לפי שהיא אינה זוכה בו כלל לעצמה מפני שאינה צריכה לו כלל שכיון שהוא מוכה משלל לאחרים בודאי העירוב יתא מונח בביתו וא"כ אינה אוסרת על בעלה אף על פי שלא עירבה עמו קלח כמו שיתבאר בסיומן ש"ע קטז אבל מוכה הוא ע"י בנו שאינו סמוך על שלחנו אפילו הוא קטן כיון שמציאתו שלו וע"י בתו שבגרה ואינה סמוכה על שלחנו וע"י אשתו שאינו מעלה לה מווננת ואפילו אין לה בית בחצר קס כיון שמציאתה שלה קמ.

ולענין הלכה במקום שאפשר טוב לחוש לדברי שניהם להחמיר בבנו קמן שאינו סמוך על שלחנו כסברא הראשונה ובבנו גדול ובתו בוגרת הסמוכות על שלחנו ובנערה אפילו אינה סמוכה על שלחנו ובאשתו שמעלה לה מווננת כסברא האחרונה קמז וכל זה לכתחלה אבל בדיעבד סומכין על דברי המיקל בעירוב קמח (ואפילו לכתחלה במקום שאי אפשר בענין אחר יש להקל כסברא הראשונה שהוא עיקר קמט):

יד ולדברי הכל גדול שיש לו אשה אין ידו כיד אביו ואף על פי שסמוך על שלחן אביו יכול לזכות לכתחלה על ידו קמט וכן אחר הסמוך על שלחנו כגון מי שמגדל יתום בביתו יכול לזכות על ידו לדברי הכל מפני שאין ידו כיד בעל הבית ומציאתו שלו קמז ממעם שיתבאר בח"מ סימן ע"ד קמז:

מן המוכה לאחרים משלל אינו צריך להודיע להם קודם השבת שעירוב עליהם אלא מודיעם בשבת והם מותרים לטלטל ואע"פ שבשעת קניית העירוב שהוא בין השמשות

קלו תוס' שם ר"ה משום איבה. ב"מ יב, ב. שם. פסק עירובין שם.
קלז כדאמר רב איש נדרים שם.
קלח רא"ש שם. ריעה הא' במור ורעה הב' בש"ע שם. וראה גם במור מדרכי ס"ק ו.
קלט סוף ג.
קמ מור וש"ע שם לדעת ר"ת ורא"ש.
קמא מ"א ס"ק יט.
קמב ס"מ"ק סי' רפב. מור וש"ע שם.
קמג כ"י ר"ה ומ"ש רבינו וטוב להחמיר. דמ"א ס"י.
קמד ב"י ס"ד"ה ורמב"ם. וז"ח בש"ע שהוא ריעה הא' בסתם.
קמה רבינו פרץ נסמך סי' רפב והגהות אשרי עירובין פ"י ס"ח. רמ"א ס"י.
קמו תוס' שם ר"ה מוכה. רא"ש שם. מור.
קמז ולקמן שם הל' הפקר ס"ט.

קכו גיטין סד, ב. רמב"ם שם. תוס' עירובין שם ר"ה ומוכה. ש"ע שם. מ"א ס"ק מז.
קכב משנה שם. מור וש"ע שם.
קכג כ"י ר"ה ומ"ש ולא על יד, בשם רבינו ירוחם נתיב ד ח"ג ור"ן ביצה (ח, ב) ר"ה ומאן, דעת ר"ף ורמב"ן. ריעה הא' בש"ע שם.
קכד ברלקמן. ח"מ הל' הפקר ס"ט.
קכז נדרים פ"ה, ב.
קכח יראה מור וש"ע אבן העזר סי' פה ס"א וש"ך שם ס"ק כג.
קכט רבא נדרים שם. מ"א ס"ק יז.
קלג ר"ת בתוס' ב"מ יב, ב ר"ה רבי יוחנן. פסק עירובין לנדרים מרובעננות. סי' קצב. רא"ש עירובין פ"י הל' ריעה הא' מבורת הקדש שם. ריעה הב' במור וש"ע שם.
קלד ברלקמן ח"מ שם.
קלז תבנות מו, רע"א.

הלכות עירובין שסו

תשסה

(כמו שיתבאר בסימן שצ"ג [ג] סוף) לא ידעו ממנו כלל אין בכך כלום שקניית עירוב זה זכות הוא להם וזכין לאדם שלא מדעתו^{קטז}:

מזן בני החצר שהיו מסובים לאכול בבית אחד מהם וקידש עליהם היום הפת שעל השלחן סומכין עליו משום עירוב^{קטז} אפילו הוא פת של בעל הבית לבדו ואע"פ שהמערב משלו צריך לזכות בכאן סתמו כפירושו שכל שזימן לאכול על השלחן הרי יזכה להם את הכל ואף על פי שלא הונח הפת על השלחן לשם עירוב אין בכך כלום^{קטז}. והוא שמשוכנין בבית שהוא מקום הראוי להנחת עירוב אבל אם מסוכנין בחצר אינו עירוב שהרי העירוב צריך להיות בבית דירה^{קטז}.

וכן בני החצר שיש להם פת בשתופות לסחורה אינם צריכים לערב כלל אם הפת מונח בבית דירה אע"פ שלא הונח שם לשם עירוב כלל^{קטז}:

יז אפטרופוס של קמן יכול לערב בעד הקטן אפילו משל הקטן^{קטז} שלא מדעתו מפני שהוא אינו כבן בית שיכול לערב משל בעל הבית שלא מדעתו^{קטז} כמו שיתבאר בס"י שם^{יז}:

יח מצוה להחזיר אחר עירובי חצירות כדי שלא יבואו למטלטל באיסור^{קטז}. וצריך לברך עליו אקב"ו על מצות עירוב^{קטז} כמו שצריך לברך על כל מצות של דבריהם^{קטז}. ואומר בדין עירובא היא שרא לנא לאפקי ולעיולי מן הבתים לחצר ומן החצר לבתים וזכות לבית^{קטז} לכל הבתים שבהצר^{קטז} ונוסח שלנו יהבאר בסימן שצ"ה.

ואימתי מברך בשעה שמקבין אותו מבני החצר^{קטז} או בשעה שמוזה להם^{קטז} מפני שכל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן^{קטז}.

ולמנהג מדינת אלו^{קטז} שהשמש עושה העירוב בחלה שאופה מהקמח שקובין^{קטז} אם אינו מוכה להם הרי הברכה היא אחר שנעשה העירוב ממילא כשאפה החלה ואע"כ היא עובר לעשייתן מפני שכל שלא נכנס שבת עדיין לא קנה עירוב שקניית עירוב היא בין

קנו פסקי עירובין למהר"ם מרומנוב ס"י קנז. מודכ"י עירובין רמז תקנז. הגהות מייסודות הל' עירובין פ"א אות א. מנמונרא סז, א. מור ס"י שעה. ש"ע ס"י ראה לקמן ס"י שעה.
קנו רמב"ם הל' עירובין פ"א ה"ג. מור שם. ש"ע ס"י.
קנז ברע"ל ס"י קנז פס"י וש"י.
קנט ברע"ל ס"א וש"י.
קס מ"ז עשר דרבנן א (ע' שטר). שכלי הל' ס"י צ"ג. מור שם. ש"ע ס"י. וז"ל בסדר (עירובי חצרות). ושם כולל הנסח גם את השתוף בנבז, ע"פ"י מה שיתבאר לקמן ס"י שעה. וראה לקמן ס"י תקיח ס"ד איש לחובר גם יו"ט.
קסא רמב"ם שם. מור שם. ש"ע שם.
קסב מור שם. ש"ע שם. בסדר (סדר עירובי תבשילין): וזו שזוכה נופל כדור ונבנה מפה, והוא נופל מיד הוכה והזוכה מברך. וראה לקמן ס"י תקנו ס"י, שכן נהגים, ואם ירצה לברך ולומר בדין יחא כי בתחלה ולזכות העירוב אח"כ הרשות בידו.
קסג ס"י ב"י שעה. וברע"ל ס"י מו ס"ג וש"י.
קסד מ"א ס"ב ב. וראה לקמן ס"י תקנו ק"א ס"ב ב.
קסה ברע"ל ס"י.

קמח סוף ג.
קמט ש"י עירובין פ, א ו"ה צריך להרעיק. הגהות אשרי פ"י ס"ה. כל בו ס"י לג. וכן מוכח ממתניתין ס"פ (פא, ב) ורפ"ח (פא, א). רמ"א ס"י. וראה גם לעיל ס"ב. וראה לקמן ס"י שם ס"ב הדיוט הוקא כשבת פתוח לחצר אחר, שאז בדיא זכות הוא לו.
קנ שמואל עירובין פה, ב. מור וש"ע ס"א. ואם כל אחד אוכל משלו על שלחן בפני עצמו – ראה לקמן ס"י שע ס"י.
קנא רשב"א בעברת הקדש שער ד ס"ה. מ"ח הל' עירובין פ"א ה"ט. ב"י ד"ה ואפילו היו. לבוש ס"א.
קנב אוקמנא דרבה שם. מור וש"ע שם.
קנז ממשנה ג, א – לנבי שתוף. מ"מ הל' עירובין פ"ה ה"א כ"ס הרשב"א – אף לנבי עירוב חצרות בת. מור. דרכי משה ס"ק ה. רמ"א ס"א.
קנד מרדכי עירובין רמז תקב. ש"ע ס"ב.
קנה ע"י ב"י משון המודכ"י (דלא גרע משכירו ולקינו, דמינת אפילו בעל כרחו, כולקמן ס"י ששב ס"ד). ועי' מ"א (ס"ט) שם סוף ס"ק ב וס"י שטא ס"ק ו (שאין ללמוד משכירו ולקינו לשראל).

השמשות^{קט} (ולפי זה אדם אחר שאינו דר בעיר זו אינו יכול לברך כרכה זו שכיון שאינו שייך בעירוב זה על מה יברך ואינו דומה לשאר מצות שהעושה מצוה לאחרים יכול לברך על עשייתה^{קכ} מפני שהוא עושה אותה להם אבל כאן אינו עושה כלום שהעירוב נעשה כבר ממילא) אבל העיקר כמו שנתבאר למעלה שהשמש זכה להם העירוב ויברך בשעה שמוכה או הוא או הנוכה להם (ואפילו אינו דר בעיר זו).

ואם גבו העירוב ולא ברכו עליו^{קכ} ולא אמרו עליו כלום^{קכ} אין הברכה והאמורה מעכבת ומותרים למלטל מבתיים להצר^{קכ}.

שם דין אם אשה יכולה לערב ובו סעיף אחד:

א אשתו של אדם מערבת עליו משלו שלא מדעתו^א אפילו אם מיהב^ב בה שלא לערב ואפילו אינו רגיל לערב עמהם^ג.

כמה דברים אמורים כשאוסר עליהם ההצר אם לא יערב עמהם^ד כגון שאין ביתו פתוח אלא להצר זו כלבד ואין לו דרך אחרת לצאת מביתו לרשות הרבים אלא דרך הצר זו^ה אבל אם הוא פתוח לשתי הצירות באחת הוא רגיל לצאת ולבא תדיר שאוסר עליהם ובאחת אינו רגיל לצאת ולבא תדיר^ו שאינו אוסר עליהם כלל^ז אלא שאוסר למלטל ממנה לביתו^ח באותה שרגיל בה מערבת עליו אשתו בעל כרחו ואפילו אינו רגיל לערב עמהם אבל באותה שאינו רגיל בה אינה מערבת עליו בעל כרחו אלא אם כן הוא עצמו היה רגיל לערב עמהם^ט אבל אם לא הורגל עדין לערב עמהם אינם יכולים לישול עירובו שלא מרצונו ברצון אשתו כיון שאינו אוסר עליהם^י.

והוא שגילה דעתו בפירוש שאינו רוצה אבל כל זמן שלא אמר כן בפירוש יכולה אשתו ליתן להם עירובו אע"פ שאינו אוסר עליהם ואינו רגיל לערב עמהם לפי שזמן הסתם נוח לו בעירוב אשתו^{יא}.

אבל אינה יכולה לזכות משלו לאחרים שלא בידעתו^{יב} אפילו לבני הצר שאוסר עליהם ורגיל לערב עמהם אבל יכולה היא לזכות להם ממונותיה שהוא שלה^{יג}.

ואם אין הבעל והאשה בעיר יכולים בני הבית לערב משלו^{יד} שלא בידעתו שזמן הסתם לא יקפיד עליהם והוא שאין הבית פתוח אלא להצר אחת^{טו} שעירוב זה כודאי זכות הוא

קסו כהלקטן סי' שצג ס"ג.

קסז כהלקטן סי' תלב ס"ה.

קסח שבגין הקטש שם בשם תשובת הגאונים. ב"י ש"ס.

קסט ש"ע שם.

קסז שבלי הלכתא שם. מ"א ס"ק בא.

קע ולקטן עירובי התומין ראה לקטן סי' שצג ס"א בשו"ג.

ולקטן עירובי תבשילין ראה לקטן סי' תקכו ס"ה.

סימן שצז

א שחזאל עירובין פ, א. מור וש"ע.

ב רא"ש שם פ"ג ס"ב. מור וש"ע.

ג מור וש"ע. וראה ב"י שם ס"ה אשתו של אדם.

ד מור וש"ע. נמשענות הנגרא שם.

ה נגרא שם. מור וש"ע.

ו לבוש. וראה השגות הראב"ד הל' עירובין פ"ה ה"ה.

ז רש"י שם ד"ה הא דאמר. רא"ש שם. מור וש"ע.

ח כהלקטן סי' שפ"ג ס"ב ולקטן חצר הפתוחה ל"ב ממואות.

ט ראה רא"ש שם. קרבן נתנאל אות ט.

י שחזאל ש"ס. מור וש"ע.

יא ברייתא שם. לאוקמיהא הנגרא שם. מור וש"ע.

יב פסקי עירובין למחר"ם מרוסנבור סי' קנז. רא"ש שם.

יג מור וש"ע. וראה גם רש"י שם ד"ה ולא שחתק.

יד תוס' שם ד"ה רגיל. פסקי עירובין ורא"ש שם. מור וש"ע.

טו מ"א ס"ק א.

טז משא"כ בשאר אדם שמערב משל בעל הבית. ברייתא

שם פ, א. רא"ש שם ד"ה צריך להודיע.